10e JAARGANG. № 24.

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT

Prijs der Inteekening.

Voor Soerabaya, ℔ jaar........................ ƒ 18.—
„ Java buitenb. „ do........................ „ 20.—
„ Europa. „ do........................ „ 25.—

De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

WOENSDAG 29 JANUARIJ 1862.

Prijs der Advertentiën.

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letters betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.
Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel

VERTREK DER LANDMAIL
In de maand Februarij den 9den.

ADVERTENTIEN.

Op Zaturdag den 1sten Februarij a s.
zal ten burele van den Resident van *Soerabaija*,
EENE UITBESTEDING
worden gehouden voor den overvoer van
1312 stuks Balken
van *Samarang* naar *Patjitan*,
en van
14,500 stuks Sirappen
van *Bantjar-Ledok* naar *Pangool*.

De betrekkelijke voorwaarden, liggen ter inzage op gemeld bureau.

Soerabaija, Namens den Resident,
den 15den Januarij 1862. *De Assistent-Resident*,
(66) **W. HAPPÉ.**

Op Zaturdag den 1sten Februaij a. s.
zal ten burele van den Resident van *Soerabaija*,
EENE UITBESTEDING
worden gehouden voor den overvoer van 4,466 stuks **houtwerken** van *Samarang* naar *Padang*.
De voorwaarden liggen op gemeld kantoor ter inzage.

Soerabaija, Namens den Resident,
15 *Januarij* 1862. *De Assistent-Resident*,
(65) **W. HAPPE.**

BEKENDMAKING.

Op 3, 4 en 5 Februarij 1862,
aanvangende des morgens ten 9 uren, zullen bij de stapelplaatsen in het regentschap *Kediri*, publiek geveild worden 3095 stuks afgekeurde Gouvernements HOUTWERKEN, van 3 tot 14 Nederlandsche ellen lengte.
Nadere informatien zijn bij den ondergeteekende te verkrijgen.

Kedirie, De Resident van Kedirie,
den 3den Januarij 1862. **VAN DER POEL.**
(25)

(*Voor het land.*) De Hoofd-Ingenieur, chef der 4de Waterstaats afdeeling maakt bekend, dat op
Zaturdag den 8sten Februarij 1862
des morgens, ten *negen ure*, te zijnen bureele zal worden
UITBESTEED:
het bouwen eener Regents-woning met bijgebouwen benevens eene groote en twee kleine pendoppo's te LAMONGAN, afdeeling GRISSEE,
een en ander volgens het bestek en de voorwaarden, liggende op gemeld kantoor ter inzage van gegadigden.
De Hoofd-Ingenieur voornoemd,
(108) **T. J. G. BEIJERINCK.**

HERUITBESTEDING,

Ingevolge eener van hoogerhand bekomene lastgeving zal
op Maandag den 10den Februarij a. s.
door den Onder Directeur der Genie in de 3de Militaire Afdeeling op Java,
ten zijnen bureele in het openbaar worden heruitbesteed de levering van Genie goederen voor de dienst van het jaar 1863: als **hang- en sluitwerk, ijzerwerken, gereedschappen, glaswerk, verwstoffen, Europesche metselsteenen, brandblusch middelen** ens. nader omschreven in de voorwaarden die op het bureau der Onder Directie dagelijks, zon en feestdagen uitgezonderd, van 8 tot 1 uur ter lezing liggen.

Soerabaija, *De Onder Directeur*
18 *Januarij* 1862. *voornoemd*
(86) **J. C. R. STEINMETZ.**

Op Maandag den 10den Febr. 1862,
Zal ten bureele van den ondergeteekende eene
UITBESTEDING
worden gehouden **van het transport van zout uit de Hoofddepôt pakhuizen te SUMANAP en SOENDER naar de reeden aldaar** ieder in een perceel.
De uitbesteding zal tweeledig plaats hebben, namelijk voor **een** en voor **drie** jaren.
De ter zake betrekkelijke voorwaarden liggen op gemeld bureau en ten residentie-kantore te Soerabaija ter inzage.

Pamakassan, *De Resident van Madura*,
15 *Januarij* 1862. (77) **ARRIENS.**

VENDU DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Vrijdag den 31sten Januarij 1862.
Bij den heer PIETERS, in de tweede Kaliesosok van meubelaire goederen, wegens vertrek. (100)

Op Maandag den 3den Februarij 1862
Bij den heer VAN BEVEREN, in de 3de Kalisosok van meubelaire goederen, wegens vertrek.

Op Dingsdag den 4den Februarij 1862.
Bij den kapitein VAN CATTENBURCH in het Militair Kampement van meubelaire goederen, wegens vertrek.

Op Woensdag den 5den Februarij 1862.
Bij den heer LE ROY in de stad van diverse goederen.

Op Donderdag den 6den Februarij 1862.
Bij den pachter der pandjeshuizen J. GIOK-TJOAN, te Pasar Besar, van onuitgeloste pandgoederen.

Op Vrijdag den 7den Februarij 1862
Bij den heer ZANTHUIS, te Groedo van eene partij houtwerken. (132)

Op Maandag den 3den Febr. a. s.

VENDUTIE

ten huize van den WelEd. Heer
VAN BEVEREN
IN DE 3de KALIESOSSOK, SCHUINS TEGEN OVER DEN CONSTRUCTIEWINKEL.
DOOR
HAYE & VAN MARLE
WEGENS VERTREK,
Van eenen netten en goed onderhouden *Inboedel*, bestaande uit:
GEPOLITOERDE BANKEN, STOELEN, TAFELS, KNAPEN, VOETENBANKJES, KASTEN, CONSOLES, ETAGERES met prachtige VOORWERPEN, HANG- en STAANDE LAMPEN, VLOERMATTEN, GORDIJNEN, twee YZEREN LEDIKANTEN met toebehooren.
VERDER:
Eene uitgezochte collectie BOEKWERKEN over kunsten en wetenschappen, een GLAS-BLAZERSTAFEL, tevens geschikt tot het soldeeren van metaalwerken, Horologiemakers-gereedschappen, eenige CHEMICALIEN, galvanische BATTERIJ en wat verder te voorschijn zal worden gebragt. (107)

Op VENDUTIE
van den 3den Februarij,
bij den WelEd. Heer **van BEVEREN.**
zal nog verkocht worden:
Een bijzonder net en sterk **wagentje**, tevens geschikt om als *handchais* te worden gebruikt, benevens twee sterke gezonde **bendy-paarden.**
(126) HAYE & VAN MARLE.

VENDUTIE wegens VERTREK.

Op DINGSDAG 4 FEBRUARIJ
ten huize van den WelEdele Heer
Cattenburch,
kapt. Inf. Kampement no. 33.
DOOR
KARTHAUS & MELCHERS,
Van eenen net onderhouden **Inboedel** waaronder een zeer solide groot IJZEREN LEDIKANT, twee fraai bewerkte KNAPEN, een solide VIS-à-VIS, een span goed gedresseerde overwalsche WAGENPAARDEN en een dito RIJPAARD. (127)

Op Woensdag den 5den Febr. a. s,
zal op publieke Vendutie in het vendulocaal van
LE ROY & CO,
worden verkocht:

EEN HUIS en ERVE alhier gelegen aan de groote rivier, *blok* en *wijk* D. verponding No. 28 in eigendom toebehoorende aan J. A. T. FRIEDLANDER, laatst geoccupeerd door de heeren GEBRS. VAN DELDEN.
Nadere informatiën te bekomen, ook voor den verkoop onder de hand bij den uitgever dezes.
[2045]

Op de VENDUTIE
van Woensdag den 5den Februarij a. s.
zullen mede worden verkocht:
circa 500 stuks Djatie houten Dolken.
Liggende aan de rivier *Pegirian* op het erf der kalkbranderij van den heer JANSEN, alwaar gadinghebbenden de rangschikking in koopjes dagelijks kunnen bezigtigen.
(51) LE ROY & CO.

Op de VENDUTIE
van Woensdag den 5den Februarij a. s.
zullen verkocht worden:
Eene groote partij DJATTIE HOUTEN ribben en SCHAALPLANKEN.
Liggende aan de groote rivier nabij het *residentie kantoor.*
(52) **LE ROY & CO.**

Op de VENDUTIE
van den 5den Februarij a. s.
zal alsmede worden verkocht:
Eene groote partij HOLLANDSCH TOUWWERK, van 4½ @ 7 duim dik van de meest gerenommeerde fabrieken
verders:
Een groot factuur FRANSCHE PROVISIËN en diverse DRANKEN.
(130) **LE ROY & CO.**

HOUT-VENDUTIE

te KEPOETRAN.
Op Vrijdag den 7den Februarij
zullen de ondergeteekenden
op hunne stapelplaats even voorbij de Passar Kapoetran verkoopen
1500 stuks extra DJATTI HOUTWERKEN, afkomstig van den houtaankap van den Heer LOUDON, te Blitar.
ZANTHUIS & CO.
NB. Door de ligging dezer HOUTWERKEN onmiddelijk aan de rivier is de afvoer zeer gemakkelijk. (24)

Executoriale Verkoop.

Op Zaturdag den 8e. Februarij e. k.

sullen ten overstaan van het vendu-kantoor te *Sidhoardjo*, te *Sepandjang*, publiek verkocht worden, de losse goederen van de javanen:

Pa Gantima, Somoo, Pa Garima, Sardio, Lassidin, Doolkarim, Pa Gaar, Pa Dario, en **Pa Mienton,** bestaande in praauwen TJOMPRENG en BAMBOEZEN met ATAP GEDEKTE HUIZEN, krachtens vonnissen van den Landraad te *Sidhoardjo, dd. 24sten December* 1861, en zulks ten verzoeke van den Heer **J. Diederiks** qq. PA MARLIA.

SIDHO-ARDJO, den 25 *Januarij* 1862.

De Deurwaarder bij den Landraad te Sidho-ardjo,

(128) **G. DRESSLER.**

VERKOOP

van een Schip met deszelfs volledigen Inventaris.

Op Woensdag, den 12den Februarij 1862 a. s.,

voor het Commissiehuis van

CASSALETTE & CO;

zal voor rekening van belanghebbenden publiek worden verkocht, het alhier ter Reede liggend Hannoveraansch Fregatschip

„KRONPRINZ ERNST AUGUST,"

laatst gevoerd door Kapitein

P. C. WILDER,

en ladende circa 600 ton, in 1854 te Harburg van Eikenhout gebouwd, en in 1861 geheel van nieuw geel metaal voorzien. De verkoop geschiedt in ééns, met den volledigen Inventaris, waarvan de Specificatie bij de ondergeteekenden ter inzage ligt.

Wijders:

van den overtolligen Inventaris als nieuwe ZEILEN, TOUWWERK, SCHIJVEN, BLOKKEN, SPIEREN, ZWEEDSCH- en KOOLTEER, eene nieuwe GIEK met vier ESSCHENHOUTEN RIEMEN en nieuwe ZONNETENT, CHRONOMETER, BAROMETER, restant PROVISIEN, enz. enz.

Alles daags te voren in hunne Pakhuizen te bezigtigen.

CASSALETTE & CO.

(93) *Batavia.*

Op een nader te bepalen dag

zal in het vendulocaal

VAN

LE ROY & CO,

worden verkocht:

Een ERF met het daarop staande STEENEN HUIS en BIJGEBOUWEN nabij de Simpangsche poort Blok 2, wijk E bij de verponding geregistreerd sub Nummer 819.

Nadere informatien te bekomen bij

(116) **H. ROSEMEIER** qq.

VERTREK VAN SCHEPEN

PASSAGE NAAR ROTTERDAM,

wordt aangeboden met het snelzeilend en voor den overvoer van passagiers uitmuntend ingerigte Nederl. Campagne fregatschip

Twee Gezusters,

Kapt. BERGMAN.

Het schip is voor den overvoer van familien bijsonder aan te bevelen en heeft een repatrieerend geneesheer aan boord.

Het vertrek zal begin Februarij regtstreeks van hier naar Nederland plaats hebben.

Adres bij den Gezagvoerder in het *MARINE HOTEL* of bij de agenten]

(19) **MATHIEU EBBS RUIJS & CO.**

PASSAGE NAAR AMSTERDAM,

wordt aangeboden met het, voor passagiers, ruim en doelmatig ingerigte Nederl. Fregatschip:

SUSANNA,

Capt. E. VONCK.

Deze bodem vaart een geëxamineerd geneesheer en zal omstreeks het einde der maand Februarij van PASOEROEAN vertrekken.

Nadere inlichtingen te bekomen bij den gezagvoerder in het MARINE HOTEL en bij

De Agenten,

(123) MATHIEU EBBS RUIJS & CO.

Passage naar Rotterdam

wordt aangeboden met het snelzeilend Nederlandsch campagneschip

FOP SMIT,

Capt. Leverstein,

Het schip is uitmuntend voor den overvoer van passagiers ingerigt; heeft afgeslotene vertrekken voor familien; badkamer, een geexamineerd geneesheer en eene melkgevende koe aan boord.

Het vertrek zal in de tweede helft der maand Februarij regtstreeks van hier plaats hebben.

Nadere informatien bij den gezagvoerder in het MARINE HOTEL dan wel bij

De Agenten,

(95) **MATHIEU EBBS RUIJS & CO.**

IJS

IJSKAARTJES van 10 ₢ te bekomen aan het IJSHUIS van

A. H. DEELEMAN.

tegen 10 cent het pond.

Het IJSHUIS zal van des morgens 9 tot 12 en des namiddags van 3 tot 6 ure geopend zijn.

(1893)

ETABLISSEMENT GROEDO.

Onze HOUTSTAPELPLAATS te GROEDO,

is van **HOUTWERKEN**, van alle dimensien ruim voorzien en kunnen orders ten spoedigste geëffectueerd worden.

Prijs der GEZAAGDE HOUTWERKEN

100 % *boven Tarief en* **minder**

naar gelang der dimensiën.

(1481) **ZANTHUIS & CO.**

Uithoofde van het Chineesch nieuwjaar zal bij den ondergeteekende op *Donderdag a. s.* geen **varkensvleesch** te verkrijgen zijn.

THÈN TIAU AN.

(131) *pachter.*

WEGGEDREVEN

in den nacht van 27 op 28 dezer, van het Nederl. schip *KONING WILLEM II*, **eene geklonken sloep** en **roer**, scherp voor en achter, lang 20 a 22 Rijnl. voet, van buiten groen en van binnen geel geschilderd.

De eerlijke vinder wordt verzocht, dezelve te doen geworden bij de ondergeteekenden, waar op eene goede belooning kan gerekend worden.

(134) B. KOPERSMIT & CO.

HOUDERS VAN COGNOSSEMENT

aan Order

OVER

200,500 STEENEN,

afgeladen door HUDIG & BLOKHUIJZEN te Rotterdam met het Nederl. schip **SUSANNA,**

Capt. **E. VONCK,**

gelieven sich ten spoedigste bekend te stellen bij

De Agenten,

(94) MATHIEU EBBS RUIJS & CO.

Dr. DE RUITER

geeft bij deze kennis, dat hij voorloopig in het MARINE HOTEL gelogeerd is. (129)

Per ARGONAUT

ONTVANGEN:

Beste ENGELSCHE PEPERMUNT.

BANKET, SUIKERWERK en POEDER CHOKOLADE.

verders:

BOHEEMSCH GLASWERK.

STOLPEN, THEESTOOFJES en LAMPENKAPPEN met TRANSPARENTE BEELDEN.

bij

(122) **F. KIEL.**

J. J. UTZMANN

PIANO FABRIKANT.

Heeft de eer aan het Soerabaijasch publiek mede te deelen dat bij hem gelegenheid bestaat voor het STEMMEN VAN PIANOS bij abonnement.

Prijs per 3 maanden.................. *f* 21.—

PIANOS en ORGELS te koop.

(1857)

ATELIER.

De ondergeteekende heeft de eer te berigten dat hij een atelier geopend heeft, en dat hij sich belast met het

Repareren van alle soort meubels,

Bekleeden van meubels in verschillende smaak,

Bekleeden en repareren van billard,

Neemt orders op vervaardiging van nieuwigheden,

en even als vroeger:

Met het repareren van pianos.

J. J. UTZMANN,

(2055) *Pianostemmer.*

à CONTANT

voor allerlaagste prijzen

BIJ

M. H. HALEWIJN & DE VEIJ in likwidatie.

KLOKKEN, PENDULES en HOROLOGIEN.

Een prachtig ZILVER THEESERVIES, en andere ZILVERWERKEN, ARMBANDEN, BROCHES en GARNITUREN van 't fijnste GOUD, TAFEL- en TOILETFLACONS, BLOEMVASEN, velerlei ETAGÈRE en andere voorwerpen zeer geschikt voor CADEAUX, CHINEESCH en JAPANSCH VERLAKT WERK, groote POLYORAMAS, SPIEGELS en SCHILDERIJEN, SCHUTSELS, ZWARE FRANSCHE ZIJDE voor KLEEDEN, benevens andere DAMES MODEARTIKELEN, SAIJET, STREMIEN en BORDUURPATRONEN, TRICOTS voor JASSEN, en BROEKEN, ZWEEPEN, KARWATSEN, DEGENSTOKKEN, STELLEN CHINEESCHE BLOEMPOTTEN, CHINEESCHE VOETSTUKKEN, KANTOORBOEKEN, THERMOMETERS, REVOLVERS in kistjemet daarbij behoorende SCHOTEN, en vele andere ARTIKELEN. (125)

LE ROY & CO

Commissionnairs-venduhouders,

belasten zich voortaan ook met het houden van

BOEDELVENDUTIEN

tegen onderstaand commissieloon:

Voor boedels opbrengende *f* 2000.— en minder		2 %.
„ „ „	van *f* 2000.— tot *f* 5000	1½ %.
„ „ „	*f* 5000.— tot *f* 10.000	1¼ %.
„ „ „	boven *f* 10.000	1 %.

Annonces in den *Oostpost* worden niet berekend voor door hen te houden vendutien. (121)

MUZIJK GENOOTSCHAP

St. CECILIA.

Aan heeren leden wordt bekend gemaakt dat de gewone repetitie van *Donderdag* 30 *dezer* niet kan plaats hebben.

NAMENS DE DIRECTIE:

De Secretaris,

(133) VAN SCHREVEN.

à CONTANT.

BOTER VAN DER LEEUW.	f 14.—
HAMMEN.	„ 7.50
ROLPENS in groote stopflesschen.	„ 7.—
ROOKWORST. do. do.	„ 7.—
KETTING SAUCIJSEN. do. do.	„ 6.—
PEKEL WORST. do. do.	„ 6.—
DO. SPEK. do. do.	„ 7.—
ROOK DO. do. do.	„ 7.—
OSSEN GEHAKT. dubbelde blikken.	„ 10.—
DO. DO. halve do.	„ 3.25
KALF. DO. dubbelde do.	„ 11.—
DO. DO. heele do.	„ 6.50
DO. DO. halve do.	„ 3.50
KEULSCHE FRICADEL. heele do.	„ 7.—
DO. DO. halve do.	„ 3.50
KALF KARBONADE. heele do.	„ 8.—
DO. DO. halve do.	„ 5.75
DO. SCHIJF. dubbelde do.	„ 11.—
DO. DO. heele do.	„ 9.—
DO. DO. halve do.	„ 6.50
OSSEN ROLLADEN. do. do.	„ 6.25
KALF. DO. do. do.	„ 6.25
DO. DO. heele do.	„ 10.—
LAMSKOTTELETTEN. in halve do.	„ 5.50
EXTRACT KALF SOEP.	„ 3.50
DO. OSSEN DO.	„ 3.50
DO. GROENTENS DO.	„ 3.—
DO. HOENDERS DO.	„ 3.75
DO. RAGOUT DO.	„ 3.75
DO. JULIENNE DO.	„ 2.—
STOOM ZALM 1/1 blikken, hollandsche.	„ 4.50
DO. DO. 1/2 do. do.	„ 2.50
DO. DO. 1/1 do. engelsche.	„ 4.50
DO. DO. 1/2 do. do.	„ 2.50
ROOK DO. 1/1 do. do.	„ 7.—
DO. DO. 1/2 do. do.	„ 4.—
LENGVISCH in do.	„ 4.—
SAUCIJS DE BOLOGNE van onderscheidene grootte	„ 8.—, „ 7.—, „ 6.—, „ 5.—, „ 4.50
GEROOKTE OSSENHAAS in blik.	„ 7.—
GEBRADEN PALING. do.	„ 4.50
VINKEN. do.	„ 3.—
PLUVIEREN. do.	„ 3.—
PATRIJZEN. do.	„ 3.50
LEEUWERIKKEN. do.	„ 3.—
WILDE HAAS. groot blik.	„ 9.—
OSSEN HAAS. 1/1 do.	„ 8.—
DO. DO. 1/2 do.	„ 6.—
BIEFSTUK. 1/2 do.	„ 4.—
SAUCIJSSEN. 1/2 do.	„ 4.—
OESTERS in blik.	„ 2.—
WESTPHAALSCHE WORSTEN.	„ 2.—
Nieuwe HARING.	„ 3.—
ROOKVLEESCH in zakken en in blikken.	„ 9.—
ANSJOVISCH in flesschen.	„ 1.75
GROENTENS in keulsche potten.	„ 4.50
ROODE KOOL in groote stopflesschen.	„ 3.—
ZUUR DO. do. do.	„ 3.—
SNIJBOONTJES. do. do.	„ 3.—
SPERGIE BOONEN. do. do.	„ 3.—
BLOEMKOOL do. do.	„ 3.—
ANDIJVIE. do. do.	„ 3.—
DOPERWTJES in blikken.	„ 2.25
WORTELTJES do. do.	„ 2.—
PEULTJES. do. do.	„ 1.75
ANDIJVIE do. do.	„ 1.75
SNIJBOONTJES do. do.	„ 1.75
BRUSSELSCHE KOOLTJES.	„ 1.75
KRUISBESSEN.	„ 1.75
SELDERIJ KOPPEN.	„ 1.75
LOF VAN CHICOREE.	„ 1.75
SPERGIE BOONTJES.	„ 1.75
APPELPENT.	„ 1.75
APPELEN in WIJN GESTOOFD.	„ 1.75
DEENSCHE ASPERGIES 1/1 blik.	„ 3.25
HOLLANDSCHE DO. 1/1 do.	„ 3.—
DO. DO. 1/2 do.	„ 2.—
ASPERGIE PUNTEN 1/2 do.	„ 2.—
MEEL in blikken van 15 ℔.	„ 4.50
ZWITSERSCHE KAAS.	„ 1.50
GEZUIVERDE ARROWROOT in bottels.	„ 1.50
GORT in groote stopflesschen.	„ 3.—
DO. do. bottels.	„ —.75
SODABESCHUIT in 1/1 blikken.	„ 4.50
CAPTAIN DO. do. do.	„ 4.50
CRACKNEELS DO. do. do.	„ 4.50
QUEENS DO. do. do.	„ 5.—
ARROWROOT DO. do. do.	„ 4.50
PIC-NICS DO. do. do.	„ 4.50
CANARIE ZAAD per bottel.	„ —.75
GROS POIS in 1/1 blikken.	„ 2.50
PETITS DO. do. 1/2 do.	„ 1.—
DO. DO. do. 1/2 do. de Lubec.	„ 1.—
SAUMON à L'HUILE in blik.	„ 2.50
DIVERSE PATES TRUFFES.	„ 3.75
LIEVRE TRUFFE.	„ 3.—
ROGNONS DO.	„ 3.—
PIEDS DE PORC DO.	„ 3.50
PLUVIERS DO.	„ 3.50
BOUILLON GRAS.	„ 1.50
LAIT DOUX.	„ 1.50
CHAMPIGNONS.	„ 2.—
CAPRES FINES.	„ 1.25
OLIVES.	„ 1.10
DIVERS HOLL. ZUUR in witte stopfl.	„ 2.—
DO. DO. DO. do. gewone do.	„ 1.75
DO. DO. DO. do. kleine do.	„ 1.25
DO. ENG. DO. do. do.	„ 1.—
DO. DO. SAUSEN.	„ 1.—
ENGELSCHE MOSTARD.	„ 1.10
SMIRNA VIJGEN in blikken.	„ 1.—
DIVERSE VRUCHTEN AU JUS, fransche.	„ 2.50
DO. DO. DO. BRANDY do.	„ 2.50
DO. DO. DO. NATUREL hollandsche	„ 1.50
GEDROOGDE PRUNES d'ENTE fransche	„ 3.—
DO. PEREN in stop flesschen	„ 3.—
DO. APPELEN	„ 2.50
DO. TAFEL ROZIJNEN	„ 3.—
DO. KRENTEN	„ 2.—
DO. SNIPPERS	„ 3.—
GENUA SUCADE	„ 3.25
VERMICELLI	„ 2.25
SOEP FIGUREN	„ 3.—
POEDER CHOCOLADE à la vanille	„ 2.50
DO. DO. gewone	„ 2.—
DIVERSE fransche GELEI in fleschjes	„ 1.—
DO. engelsch DO. „ potjes	„ 1.50
EAU DE FLEURS D'ORANGERS	„ 1.10
GESORTEERDE fransche SIROPEN	„ 2.50
SIROP DE PUNCH fransche	„ 2.50
DIVERSE LIKEUREN VAN FOCKINK ½ bottels	„ 1.50
DO. fransche 1/1 do.	„ 2.50
MARASCHINO	„ 2.50
ROSOLIO LIKEUR	„ 2.50
ZAKKIJ	„ 2.—
BOONEKAMPS BITTER ½ fl.	„ 2.—
MAAG DO. ½ „	„ 1.50
VLIEGENDEKSELS DIVERSE grootte perstel van 12	„ 18.—
WIT PORSELEINEN THEE SERVIES	„ 12.—
KOPERENKANTOOR LAMPEN	„ 8.—
GROENE ZEEP in stopflesschen	„ 2.50
STELLEN van 4 stuks GESCHILDERDE BLIKKEN TROMMELS	„ 8.—
RHUM DE LA JAMAIQUE in ½ fl.	„ 1.50
DIVERSE IJZERENKEUKEN GEREEDSCHAPPEN DO BLIKKEN CAFETIERES met KOMFOOR	tegen zeer lage prijzen
ENG. JAGTKRUID in 1/1 blikken	„ 2.—
DO. DO. DO. „ ½ do.	„ 1.—

Deze provisien van ALBERDINGK THIJM, SCHALEKAMP, NIEUWENHUIJS, THEYSSONNAU, CHAUVET enz. worden voor zeer puik gegarandeerd

WIJNEN.

JENEVER AVH. per kelder.	f 15.—
OLD CHAMPAGNE COGNAC per dozijn.	„ 18.—
GOEDE PORT-WIJN ROOD „ „	„ 30.—
DO. DO. WIT „ „	„ 30.—
ABSINTHE SUISSE DE PERNOD per bottel.	„ 3.50
CHERRY CORDIAL per dozijn.	„ 20.—
KERSEN WIJN „ „	„ 26.—
ST. JULIEN CRUSE et FILS in 1/2 fl. per doz.	„ 14.—
MACAU MEDOC DE BAOUR per dozijn.	„ 11.50
ST. JULIEN MEDOC per dozijn.	„ 11.—
DO. DO. DE SEMPÉ per dozijn.	„ 11.—
ST. ESTÈPHE. / ST. JULIEN. / MARGAUX. — **Medoc D'Eyquem.**	„ 11.—
ENG. BIER in kruiken VAN BASS & Co.	„ 10.—
DO. DO. PALE-ALE.	„ 10.—
DO. DO. PORTER.	„ 10.—
SOIJA per mandje van 6 fl.	„ 6.—

bij

(1) **DE STURLER & FAGNOTTI.**

in liquidatie.

HOLLOWAY'S ZALF en PILLEN.

Hebben zulke weergalooze genezingen in Suriname bewerkt, alwaar de onverdragelijke hitte zoo vaak zulke verschrikkelijke en noodlottige ziekten veroorzaakt, dat kooplieden besloten eenen goeden voorraad aan hunne vrienden en korrespondenten in die kolonie toe te zenden, overtuigd dat, hetzij dezelve door de Planters, de negers of andere personen gebruikt werden, dezelve niet feilen konden de gevaarlijkste gevallen van huidziekten, zoo algemeen aldaar, te genezen. De ZALF en PILLEN werken in eene wondervolle harmonie te zamen, want terwijl de eene de uitwendige zweren, verminking enz. heelt, zuivert de andere het bloed, en herstellende alle ziekelijke afzonderingen der vochten van binnen, wordt de genezing volkomen, terwijl het gestel beveiligd wordt voor eenen terugkeer derzelfde kwaal, of voor het ontstaan van eene andere. (9)

NEDERLAND.

— Door eene commissie, bestaande uit den direct. der kon. akademie te Delft, de hoogleeraars Lobatto, Bleekrode en Overduyn, de leeraars Cohen Stuart en Muller, benevens de heeren Breda, hoogleeraar te Haarlem, van der Elst, directeur der dominiale steenkolenmijnen te Kerkrade, en Bogaert, ingenieur van de mijnen te Maastricht, is den 4den, 5den en 6den December te Delft, met goed gevolg examen afgenomen van de heeren Huguenin en de Greve, oud-studenten aan de Delftsche akademie. Na een vierjarig verblijf aan de akademie, hebben laatstgenoemde heeren zich practisch geoefend in Duitschland en Belgie en zullen nu zeer spoedig als aspirant-ingenieur van de mijnen naar Oost Indië vertrekken.

— Aan professor M. E. Vinke, te Utrecht, mogt het voorregt ten deel vallen van den vijf-en-twintig jarigen gedenkdag van zijn professoraat te vieren.

ENGELAND.

LONDEN, 21 Nov. Dat men hier te lande, en ook in Frankrijk geenszins aan de duurzaamheid der goede verstandhouding tusschen de beide rijken twijfelt, blijkt daaruit, dat de engelsche ingenieurs er even sterk op uit zijn om Frankrijk met Engeland te verbinden, als de Franschen, om Engeland met Frankrijk te vereenigen, en wel door middel van een kanaal spoorweg. Het laatste nieuwe ontwerp van dien aard is dat van den heer James Chalmers. Hij stelt voor eene ijzeren buis van South-Foreland naar kaap Blankenesse, op den bodem van het kanaal te leggen, die door drie ijzeren kokers van lucht te voorzien, en door ijzeren kisten, met zware steenen gevuld, op eenen afstand van 80 voeten van elkander geplaatst, voor wegdrijven beveiligen. Beide, buis en ballastkisten zullen daarenboven nog met zinkwerk van de zelfde materialen gedekt worden. De heer Chalmers berekent de onkosten op 12 miljoen p. st. (144 miljoen gulden) de jaarlijksche uitgaven op 85,000 p. st. (1,020,000 gulden) de onzuivere opbrengst 1,300,000 p. st. (15,600,000 gulden) en de zuivere opbrengst 1,215,000 p. st. (14,580,000 gl.) gevende dus een dividend van meer dan 10 percent. Een dezer dagen bij de heeren Spon en Bucklersburg van de pers gekomen werkje geeft een volledig verslag van dit grootsche ontwerp, alsmede eene overzigt van vroegere plannen aangaande den kanaal spoorweg.

— De brigade generaal Pierce, die het noordamerikaansche bondsleger bij den ongelukkigen veldslag van Great-Bethel aanvoerde, dient thans als gemeen soldaat in een Massachusetts-regement.

— De noord-amerikaansche dames, die van Boston en New-York aan het hoofd, hebben besloten, om zoo lang de oorlog duurt, geene europesche modeartikelen te gebruiken. Dit besluit is ten hoogste nadeelig voor de Fransche fabriekanten in weelde artikelen.

— In het kreupelhout bij Essex hebben zich eenige jonge wolven vertoond. Het schijnt dat de jagtmeesters, die gewoon zijn vossenwelpen in te voeren, onder deze ook eenige wolven-welpen hebben medegebragt, die in hunne prille jeugd bijzonder veel op jonge vossen gelijken.

— In het kerspel Kinloss (Schotland) heeft voor eenige dagen het volgende grappige voorval plaats gehad:

Een boerenknaap uit dat dorp, tot over de ooren toe verliefd, wilde op zekeren avond de maagd zijner keuze zijne liefde gaan verklaren. Ten einde daar toe den noodigen moed te verkrijgen, nam hij een dubbelen borrel whiskey. In het prieel zijner schoone gekomen zag hij dat hij door een ander was voorgekomen. Door wanhoop bij deze grievende teleurstelling vervoerd, ging hij naar zijn akker en begon een graf te delven, met het doel om zijne onuitsprekelijke smart onder de aarde te verbergen. Toen hij zijne taak voltooid had, legde hij zich op den bodem van den kuil neder. Eenigen zijner kennissen, die hem ongemerkt gevolgd waren begonnen nu de aarde er in te werpen. Hij droeg zijne smart voor eenige minuten met de grootste gelatenheid van de wereld, maar sprong eindelijk op, schudde het zand af, en riep: Schei uit jongens! schei uit! Denk je dan dat ik mal genoeg ben mij voor eene trouwelooze meid te laten begraven, wacht maar, ik zal binnen kort wel eene betere hebben.

LIVERPOOL, 28 Nov. Dezer dagen werden eenige monsters boomwol uit China, aan eenige voorname handelaren alhier ter keuring aangeboden. Zij hebben na een naauwkeurig onderzoek de waarde van het pond op 1 sh. 1 1/2 d. berekend, terwijl goed, mooi New-Orleans 1 sh. 2/4 d. per pond geldt.

FRANKRIJK.

PARIJS, 3 Nov. De beroemde parfumerie-fabriekant de heer Piver alhier, heeft octrooi aangevraagd en verkregen voor eene geheele nieuwe methode om den geur uit bloemen te halen. Men laat door middel van eene luchtpomp, een sterken luchtstroom in een met pas geplukte bloemen gevulde bus stroomen. Uit deze bus gaat de stroom in eenen met vloeibare olie gevulden cylinder over, die door een aantal daarin ronddraaijende schijven in onophoudelijke beweging blijft. De welriekende deeltjes komen dus voortdurend met eene nieuwe oppervlakte van de olie in aanraking, en worden daarvan voor het grootste gedeelte ingezogen, terwijl de niet aangetrokkene deelen in eenen anderen cylinder overgaan, waarin zij geheel en al geabsorbeerd worden. Ten einde echter niet verloren te laten gaan, jaagt men den luchtstroom verscheiden malen door de bloemen, tot dat er alle reuk uit gedreven is. De kracht van dezen luchtstroom is zoo groot, dat hij uit de geheel droog in de bus gelegde bloemen eene menigte water perst. Dit water, dat in een aan de bus verbonden recipient opgevangen wordt is een geheel nieuw product, en bezit in den hoogsten graad den geur der op deze wijs behandelde bloem.

— De onkosten, die de hertog van Magenta bij gelegenheid der krooningsfeesten aan het Pruisische hof heeft gemaakt bedragen meer dan 1½ miljoen francs. Hij had aanvankelijk het keizerlijke wapen op zijne koetsen laten schilderen, doch dit moest weer uitgestreken en door zijn eigen naamcijfer vervangen worden, welk karreweitje op 10,000 francs te staan kwam.

— De in Duitschland wegens hare zwendelarijen zoo bekende gravin de Méry is door het geregtshof van Parijs tot een jaar gevangenisstraf en 50 francs boete veroordeeld. Hare *femme de chambre* is tot dezelfde straf veroordeeld. De titel gravin is een geusurpeerde. De zwendelaarster heet Clara Laurence, en is eene dame uit de zoogenaamde *Demi Monde*. Uit de processtukken blijkt, dat zij de kunst heeft verstaan om binnen de tijd van vijf jaren het bagatelletje van 4 miljoen francs er door te lappen.

In het Café Charlemagne te Parijs had onlangs het volgende voorval plaats. De in de zaal aanwezige personen, onthutst op het hooren van een schot uit een vuurwapen, zagen de kantoorjufvrouw van haren stoel vallen, alsmede een jongman die aan het boveneinde van eene tegenoverstaande tafel stond zakte ineen. Bij onderzoek bleek dat de jeugdige vrouw ligt aan den arm was gekwetst door een pistoolkogel, de man had echter niet het minste letsel bekomen. De toedragt dezer zaak is als volgt: De man is negen en twintig jaren oud en dient als klerk op een handelskantoor; hij was vroeger soldaat en onderscheidde zich zoodanig in den Krimoorlog dat hij gedekoreerd werd met de orde van het legioen van eer; in den oorlog verloor hij een been. Sedert eenigen tijd bezocht hij het koffijhuis vatte eene hevige liefde op voor de jonge vrouw en verzocht haar ten huwelijk; zij wees zijne aanzoeken echter van de hand en wilde hem eindelijk niet meer te woord staan. De handeling griefde hem zoo zeer dat hij besloot zich te wreken. Op den avond in kwestie trad hij het koffijhuis binnen en na eenige ververschingen te hebben gebruikt begaf hij zich naar het bureau om te betalen. Hij wierp een stuk geld op de tafel en toen de jonge vrouw dat wilde opnemen haalde hij een pistool uit zijnen zak en rigtte den tromp daarvan op hare borst. Verschrikt duwde zij het wapen op zijde doch de pistool ging af en wondde haar, zoals boven gezegd is, ligt in den arm. Door den schrik viel zij in zwijm en van haren stoel af. Wat de man betreft, door den duw dien hij ontving verloor hij ter oorzaak van zijn houten been, zijn evenwigt en viel. De schuldige werd natuurlijk onmiddellijk in hechtenis genomen.

De *Sémaphore* van Marseille geeft het volgende:

De *Massilia*, welke pas is aangekomen, brengt de laatste tijdingen mede van Madagascar *via* Reunion en Mauritius. De nieuwe koning Radama II heeft het geheele eiland toegankelijk gesteld voor de Europeanen en hij was bezig om eene vredelievende omwenteling tot stand te brengen welke, zoo zij gelukt, het geluk en de welvaart van het koningrijk zal verzekeren. Radama wordt in zijn werk om Madagascar tot een vrij koningrijk te verheffen bijgestaan door twee Franschen, de heeren Laborde en Lambert, en hij wil het land al die voordeelen der beschaving doen deelachtig worden, van welke de vreemdelingen het eerst de voordeelen zullen trekken. Tot nu toe was het eiland voor de vreemdelingen gesloten en de hoofdstad werd beschouwd, als eene heilige stad, zoodat zij alleen in zeldzame gevallen door vreemdelingen werd bezocht; de Europeanen hebben echter thans vrijheid gekregen om zich nedertezetten waar zij verkiezen en aan allen wordt handelsvrijheid toegekend. De vreemdelingen hebben zich dan ook gehaast om van deze voorregten gebruik te maken; in de nabijheid van Tamatava, waar de koning groote uitgestrektheden lands heeft afgestaan, hebben zich bereids een aantal planters nedergezet. De vooruitzigten voor het eiland zijn zoo bevredigend dat de planters van Mauritius er aan denken om een gedeelte der voor die kolonie bestemde émigranten naar Madagascar te zenden. Radama maakt ook voor zijn eigen volk groote hervormingen en, in strijd met hetgeen verwacht werd, ontmoet hij niet den minsten tegenstand. Het onderwijs en de nuttige wetenschappen heeft hij aanmoediging gegeven en de doodstraf is door hem afgeschaft.

Men kan vertrouwen op de beloften welke hij geeft daar zijn uitmuntend karakter lang voor dat hij den troon besteeg bekend was en alom achting wegdroeg.

De bladen uit Havre verhalen het volgende:

In den laatsten tijd arriveerden hier verscheidene Italianen om zich in deze plaats inteschepen voor Californie, in afwachting van het vertrek der schepen hadden zij in verschillende logementen hunnen intrek genomen. Twee van hen, Favart en Machiavel genaamd, namen met een jongen van veertien jaren die hen vergezelde en met nog eenige anderen hunnen intrek in een huis gelegen op de kaai Lamblardie en, daar zij neven waren, huurden zij eene Kamer waarin zich twee bedden bevonden. 's Zondags nachts werden de huisbewoners uit hunnen slaap gewekt door het luide geschreeuw van den boven bedoelden jongen en, in de kamer komende, zagen zij Machiavel op den grond liggen met zeven wonden in verschillende deelen van zijn ligchaam, in een van welke een breed mes stak, terwijl Favart in eene houding bij hem lag geknield welke vermoeden deed, dat hij de bewerker van deze euveldaad was. De laatstgenoemde persoon werd in verzekerde bewaring genomen en Machiavel overleed eenige uren daarna in het hospitaal werwaarts hij was vervoerd. Favart verklaarde de misdaad te hebben begaan om reden hij kwaad was geworden dat Machiavel hem geen drinken had willen toereiken niettegenstaande hij (Favart) ziek was. Aan de waarheid dier verklaring moet echter worden getwijfeld, te meer daar de geneesheeren verklaard hebben dat hij volstrekt niet ziek is en ook omdat de jongen, die niet sliep, verklaart dat Favart, na Machiavel eenvoudig te hebben gevraagd of hij sliep en geen antwoord ontvangende opstond en hem met een mes in de borst stak; Machiavel sprong hierop het bed uit waarna tusschen beiden eene worsteling ontstond in welke Favart zijnen tegenstander verscheidene malen messteken toebragt. Eene som van 1400 franks en twee horlogien, welke Machiavel bij zijne komst den logementhouder had laten zien, werden vermist; op grond daarvan verbood de politie aan de andere in het logement wonende Italianen om te vertrekken voor en aleer hunne goederen waren nagezien. Een van hen beproefde om wegteluipen doch hij werd aangehouden en onderzocht, waarna bleek dat hij de houder was van de 1400 franken en van de twee horlogien van den verslagene. Hij werd onmiddellijk in hechtenis genomen en aan de andere Italianen werd verlof gegeven om te vertrekken.

PARIJS, 2 Dec. Onlangs heeft zich alhier een jongeling van 17 jaren, uit wanhoop, dat zijn vader hem verboden had eene liefdesbetrekking met eene figurante van eene der kleine schouwburgen aanteknoopen, op eene even zonderlinge als belagchelijke wijze van het leven beroofd. Hij had zich namelijk een kousenband van genoemde figurante weten te verschaffen en slikte dien in. De geneesheer die bij dezen vreemdsoortigen patient geroepen werd, mogt ondanks alle kunstmiddelen die hij aanwendde er niet in slagen den kousenband uit hem te halen, zoodat de ongelukkige na een vreeselijk lijden dat drie dagen aanhield den geest gaf.

— Aan het Suez-kanaal zijn thans 12,000 arbeiders werkzaam. Omstreeks 52 kilometers van dit kanaal zullen eerlang voor ligte vaartuigen van El-Guis tot de Middellandsche-Zee en 16 kilometers op de andere zijde bevaarbaar zijn.

— Aan de expeditie naar Mejiko zullen 500 zouaven deel nemen. Uit de verschillende regementen zijn door dat wapen van het leger niet minder dan 3000 aanvragen ingediend om tot die uitgelezen 500 te mogen behooren.

— De Maarschalk van Saxe plagt te zeggen: Om een man in een veldslag dood te schieten, heeft men zoo veel lood noodig als hij zwaar is. Een te Lyon uitkomend genees- en heelkundig dagblad geeft thans de waarheid van dit gezegde, bij Solferino bevestigd werd, in spijt van de jongste verbetering der vuurwapenen. De Oostenrijkers losten 8,400,000 schoten. Het verlies der Franschen en Italianen bedroeg 2000 dooden en 10,000 gewonden. Elk man die getroffen werd kostte dus 700 schoten, en elk gesneuvelde 4,200 onsen lood (Het gemiddeld gewigt van een kogel is een ons.)

PARIJS 30 Nov. Dat juist niet alle kerkgangers uit pure devotie ter kerk gaan, bewijst het volgende: De betaalmeester van eene compagnie gendarmes van de Bas-Rhin had alhier 13,000 francs in banknoten ontvangen, ten einde daarmede zijne manschappen te betalen, en het geld in zijn zijzak gestoken. Hij ging daarop in de hoofdkerk, om de mis bij te wonen, doch bevond toen hij te huis kwam tot zijnen niet geringen schrik, dat men hem in het heiligdom de 13,000 francs ontfutseld had.

— Men schrijft uit Boynes;

Eenige dagen geleden, werd eene boerin met name vrouw Arrault, die op haar akker, aan het werk was, door een wild zwijn aangegrepen en onder den voet geworpen. Het dier stond op het punt haar te verscheuren, toen zij hem bij het oor en een poot greep. Zij worstelden eenen geruimen tijd op deze wijze met elkander, toen een jonge boer, Boudin genaamd, die op haar hulpgeschrei kwam toeschieten, het zwijn eenige geweldige schoppen met zijne zware klomp toebragt, waarop het de vrouw los liet. De verwoede ever wierp zich nu op Boudin en greep hem in zijne kiel, doch de moedige boer gaf hem weer zulk een geduchten schop, dat hij achteruitstoof. Andermaal viel de ever hem aan. Boudin had nu eene zeis gegrepen, die de vrouw had laten vallen en stelde zich daarmede te weer. Ten laatste gelukte het hem het zwijn eene wond in het oog toe te brengen, waarop het de vlugt nam. Boudin, die nu ook lust aan een wild-zwijnen gebraad kreeg, zette den vlugteling na, die zich omkeerde en eenen woedenden tegenstand bood. Inmiddels waren op het geweldig leven eene menigte boeren toegeschoten, en met vereende krachten gelukte het hun, het beest te dooden. De vrouw had in hare worsteling eene ligte wond aan den duim gekregen, maar Boudin niet het minste letsel, hoewel zijne kleeren aan flarden gescheurd waren.

DUITSCHLAND.

HANNOVER, 21 Nov. Z. M. de koning is door Dr. Barthold Seeman eene missive van den koning der Tidschi-eilanden ter hand gesteld waarin deze laatste zijnen overgang tot het Christendom mededeelt.

— Een Italiaansch heer schrijft uit Venetie het volgende:

„In onze Italiaansche nieuwsbladen zult gij zeker hebben gelezen van de geweldadige handelingen, welke de Oostenrijksche soldaten zich ongestraft in onze ongelukkige provincie veroorloven. Bij die gemeene daden moet nog de volgende worden gevoegd voor de waarheid waarvan ik u borg blijf. In den avond van den 17den October bevond zich de heer Giovanni Rossi, vader van drie kinderen en een zeer achtenswaardig persoon, in een koffijhuis in het stadje Crespano, gelegen in de provincie Treviso. In dezelfde kamer zaten ook de officieren van het 1 bataillon grenadiers, welke in dienst zijn van den ex-hertog van Modena, welke heeren naar het muzijk zaten te luisteren dat op het plein werd uitgevoerd. Rossi en zijne vrienden verlieten het koffijhuis zonder een woord te uiten dat voor de officieren iets beleedigends of stuitends kon bevatten. De officieren hadden echter in Rossi iemand herkend die in 1848 tot de verdedigers van zijn vaderland behoorde en daarom meenden zij in het verlaten van het koffijhuis eene politieke demonstratie te zien. Zij volgden Rossi en haalden hem spoedig in, inmiddels hadden zij eenige soldaten den last gegeven om de vrienden van Rossi te verhinderen dat deze hem ter hulp snelden. De Majoor Cigolini hield Rossi met deze woorden staande; „het is tijd om een eind te maken aan die demonstratien," waarop hij zijn sabel trok en den ongelukkigen Rossi eenen houw over het hoofd toebragt. Een der luitenants benevens de markies Malaspina volgden het voorbeeld van hunnen hoofd-officier en zetten de mishandeling voort totdat de ongelukkige Rossi uitriep: „dus wilt gij mij vermoorden snoodaards!" Aan die schanddaad namen twintig officieren van den ex-hertog deel. Vier en twintig uren later verklaarden de geneesheeren dat de wonden, welke Rossi waren toegebragt, ernstig doch niet doodelijk waren, doch zoo even verneem ik dat de arme Rossi bezweken is; hij had nog slechts even den tijd om zijne kinderen te zegenen, welligt het eenigste dat hij hen in deze wereld kon nalaten. De wanhoop zijner arme vrouw kan beter worden gedacht dan beschreven. De algemeene verontwaardiging geeft zich luide lucht. Welke schadeloosstelling kan de familie van den armen Rossi verwachten van een gouvernement dat zich geluk wenscht met het bezit van zulke ontaarde Italiaansche gasten. Misschien zullen die officieren van hunnen prins en bevelhebber de belooning ontvangen welke hunne moedige daad verdient. Het is een feit, dat hij zich niet geschaamd heeft om zijne onderhoorigen tot het bedrijven van gelijksoortige daden, als de boven vermelde, aantemoedigen, doordien hij een soldaat van het zelfde regiment eene belooning gaf van 20 franken omdat hij een man had vermoord die in een koffijhuis zich uitliet, dat hij zijn zoon Victor Emanuel had genoemd."

BERLIJN, 2 Dec. — Dezer dagen had de dertienjarige zoon van een ambachtsman alhier het ongeluk bij het koffij drinken eene speld in te slikken, die in het door hem gebruikte kopje gelegen had. Gelukkig echter was de knop der speld naar beneden gevallen, zoodat zij zonder merkbare pijn voor den knaap naar beneden gleed, en na vierentwintig uren bange angst voor de ouders en bijzonder voor den patient op de natuurlijke wijze weer voor den dag kwam. Het ongeluk werd veroorzaakt, doordien de oudste dochter der familie, die de koffij gezet had even als vele vrouwen de onvoorzigtige gewoonte had, altijd naalden en spelden aan het bovenste gedeelte van haar kleed, namelijk op de borst te steken, waarvan eene in het kopje van haar broeder was gevallen.

NEURENBERG, 2 Dec. — Zoo als bekend is, werd in het vorige jaar de oudste predikant te Brück, Dr. Hoyol, gedurende de godsdienstoefening door den predikant en rector der stadsschool aldaar, Dr. Theodoor Thiele, op eene verraderlijke wijze overvallen en met messteken gewond. Thiele werd gevangen genomen, en wegens poging tot moord en moedwillige verwonding van een ambtenaar gedurende de uitoefening zijner bediening voor de crimineele regtbank gebragt. Men moest echter van elke geregtelijke vervolging afzien, omdat Thiele, naar de verklaring van de geneesheeren zich in een staat van kennelijke verstandsverbijstering bevond, waardoor zijne daad hem niet toegerekend kon worden. Thans bevindt zich de ongelukkige in een krankzinnigen gesticht alhier, waarin hij wegens zijne erge zielsziekte met de nauwlettendste zorg moet verpleegd worden.

RUSLAND.

Door eenige handelsreizigers die uit Polen zijn gekomen wordt berigt, dat in de kleine Russische stad Opatoro een gevecht heeft plaats gehad tusschen de bevolking en het Russische garnizoen. Een prediker dier stad was om staatkundige redenen gevangen genomen. De geestelijkheid van Opatoro, dit vernemende, liet de alarmklok luiden en riep al de burgers bijeen. Het garnizoen, bestaande uit 300 man infanterie en 100 kozakken, rukte met eenige kanonstukken tegen het volk op; de rust werd echter eerst den volgenden dag hersteld. Men weet niet of er dooden gevallen zijn, doch verscheidene burgers zijn in arrest genomen.

DE OORLOG MET AMERIKA.

Het Engelsche volk verkeert op het oogenblik in de positie van eenen sterken en goedaardigen man die een klap in het gezigt krijgt van eenen jongeren en driftigen half-broeder, die nimmer een kameraad van den ouderen broeder was en thans den regterarm niet tot zijne dienst heeft. Wat moeten wij Engelschen doen? Ook den linkerwang toewenden, overtuigd als wij zijn dat hij niet zal aarzelen om ons den tweeden klap te geven? Dit nu is eene van onze moeijelijkheden. Slaan wij geen acht op de beleediging welke onze vlag thans is aangedaan, dan kunnen wij verzekerd zijn dat een aantal gelijksoortige beleedigingen de eerste spoedig zullen opvolgen. Wij hebben te doen met een volk dat nimmer veel eerbied had voor erkende regten en dat ons, hunne eigen broederen, als doel heeft gesteld voor hunne schendingen van onderlinge beleefdheid en wetten.

Doch, dat is nog niet alles. Het is niet enkel eene kwestie van nationale waardigheid en eigenwaarde, wij moeten ons ook het lot aantrekken van vier mannen, die zich onder de bescherming onzer vlag hadden gesteld en die slagtoffers zijn geworden van de ons aangedane beleediging. Alhoewel oogenschijnlijk een punt van ondergeschikt belang, verdient dit werkelijk meer overweging dan alle anderen. Het is een van die zaken welke het hart der natie treffen. Dit geval is eveneens als dat van den Oostenrijkschen kapitein die in 1849 op Turksch grondgebied den Hongaarschen uitgewekene Kossta gevangen nam en hem niet wilde uitleveren. Alleen de waarschijnlijkheid van eene dergelijke weigering verwekte in Engeland een algemeen ongenoegen en men kan niet zeggen welke gevolgen die gebeurtenis zou gehad hebben wanneer Oostenrijk niet had toegegeven. De Amerikanen hadden bij deze zaak evenmin belang dan wij, doch de bevelhebber van een hunner fregatten dreigde geweld te zullen gebruiken wanneer de Oostenrijkers hunnen gevangene zouden willen vervoeren; en die handeling werd zoowel door het Amerikaansche gouvernement als door het volk toegejuicht.

Hoe kan dus datzelfde gouvernement van ons verwachten dat wij onverschillig zullen blijven over het lot van de vier „rebellen" welke, onder de bescherming onzer vlag staande, door de Amerikanen gevankelijk werden weggevoerd?

Afgescheiden van de apologie welke geëischt is voor de onze vlag aangedane beleediging wordt in de depêche, welke door den minister van buitenlandsche zaken toegezonden is aan het kabinet van Washington, geëischt dat de gevangen genomen kommissarissen met hunne sekretarissen op vrije voeten worden gesteld en dat zij op nieuw zullen worden teruggebragt aan boord van een Engelsch schip en onder de bescherming van de Engelsche vlag.

Welk antwoord mogen wij hierop verwachten? Wij vreezen dat het oordeel van de meer kalme leden van het Amerikaansche kabinet overvleugeld zal worden door de oorlogzuchtige gevoelens van den heer Seward en door het geschreeuw van het Amerikaansche gemeen. Wat zal er dan volgen? Zullen wij onzen ambassadeur terugroepen en ons tevreden stellen met de indiening van een protest, of, moeten wij den oorlog verklaren? Nadat de eerste indrukken van verontwaardiging zullen zijn uitgewischt dan zal elk een, in Engeland, wij houden ons daarvan verzekerd, bij het gouvernement aandringen op de volging van eene gematigde en voorzigtige politiek. Wij gelooven, dat wanneer de kwestie niet te zeer ingewikkeld en verergerd was door de gevangenneming van vier mannen die onder onze bescherming stonden, alleen onze ambassadeur zou zijn teruggeroepen en daarmede uit. Doch is dat genoeg nu de kommissarissen in de gevangenis zuchten en in gevaar verkeeren van ter dood te worden veroordeeld? Dit is, naar onze meening, het eenige punt dat de crisis zoo gevaarlijk maakt.

Wanneer de vier kommissarissen of een van hen als rebellen worden opgehangen, — en in den tegenwoordigen staat van zaken behoort zoo iets niet tot de onmogelijkheden, — wat zal Europa, wat zal de wereld dan zeggen wanneer de magt van Engeland niet wordt aangewend om eene dusdanige ramp te voorkomen of te wreken? Wat zal het Engelsche volk zeggen? Zal het tevreden zijn over een gouvernement dat die ongelukkige menschen aan hun lot heeft overgelaten? Zou de verontwaardiging, welke zich van alle gemoederen meester maakte toen de tijding aankwam dat de Engelsche vlag was beleedigd, zich niet met eene vernieuwde en dubbele kracht lucht geven? Wij twijfelen hieraan volstrekt niet.

Wij hopen dus dat, hoedanig het antwoord van het kabinet te Washington ook moge zijn, het ten minste de verzekering zal bevatten dat de kommissarissen als krijgsgevangenen en niet als rebellen zijn behandeld. Om hen als rebellen te veroordeelen, dat zou eene politieke gemeenheid en eene schandelijke misdaad zijn.

(Press).

DE VOORUITGANG VAN EUROPA.

In de *Monde* lezen wij het volgende:

Laat uwe oogen over Europa gaan en wat zult gij zien? Italie ter prooi aan eene schandalige regeringloosheid; het Turksche rijk ineen vallende; het Oostenrijksche keizerrijk van alle zijden krakende en bevreesd om de wapenen optevatten waarin deszelfs eenig behoud ligt; Polen, door het lijden verwrongen wordende zonder iets tot deszelfs verdediging te durven ondernemen; Duitschland, welligt op het punt om hetzelfde lot deelachtig te worden als Italie en wel onder het voorwendsel van eenheid en nationaliteit; eindelijk Frankrijk, zuchtende onder eene hervorming der in- en uitgaande regten, van welke het den uitslag niet kan voorzien, en in het nauw gebragt door eenen slechten oogst die het noodzaakt om den vreemdeling 300 millioen franken te betalen ten einde in het ontbrekende te voorzien. En aldus is de staat van het vooruitgaande Europa! Groote mannen die Rattazzi de democratie van 1848 aanbieden, zijt trotsch op uw werk!

Wij mogen de schildering van ons groot en roemrijk tijdperk niet eindigen zonder onzen lezers het prospektus in vier bedrijven onder de oogen te brengen, hetwelk in Engeland is vervaardigd en waarvan de humoristische Palmerston het programma heeft opgemaakt.

Eerste bedrijf. Twee Iersche afgevaardigden treden het kabinet van den minister binnen en deelen hem mede dat in spijt van al de voorregten welke Engeland aan Ierland heeft toegekend, het laatst genoemde land met een verschrikkelijken hongersnood wordt bedreigd.

Tweede bedrijf. Zijne lordschap draagt sir Robert Peel op om zich van de waarheid te overtuigen dat de Ieren niet kunnen leven zonder te eten.

Derde bedrijf. Sir Robert Peel rapporteert, dat in Ierland eenen grooten vooruitgang is te bespeuren sedert door het parlement de laatste wetten zijn aangenomen welke betrekking hebben op het materiele welzijn van Ierland, en dat wanneer de aardappelziekte eenige plaatselijke armoede veroorzaakt de *income-tax* daarvoor het beste heelmiddel is; en ook dat Ierland, gelukkiger dan de staten van den Paus of van den

Bijvoegsel tot den OOSTPOST van den 29sten Januarij 1862 No. 24.

koning van Napels, onder het vrije bestuur leeft van een vrij volk en bijgevolg daar alles zoo goed is als men met mogelijkheid in deze wereld kan verlangen.

Vierde bedrijf. Lord Palmerston, in antwoord op eene vraag hem gedaan door eenen confederist, leest van de tribune het lumineuse rapport van zijnen kommissaris; met een half lagchend, half ernstig gezigt, herhaalt hij John Bull dat hij de eerste natie der wereld is doch dat, wil hij zijne oppermagt behouden, hij alsdan twee of drie honderd kleine millioentjes moet toestaan om het geschut van de Engelsche artillerie te vergieten, daar de Armstrong-kanonnen een volmaakt *fiasco* hebben gemaakt; en om eindelijk tot een volmaakt succes te komen werpt hij den koning van Napels eenen spot en den Paus eene beleediging naar het hoofd. Donderende toejuichingen, in choor herhaald aan de oevers van de Seine.

Ten slotte: 50.000 of 60.000 Ieren, welke dezen winter van honger omkomen; de *Siècle* is stom; de *Constitutionnel* geeft lessen in de beschaafdheid en welgemanierdheid aan de bisschoppen; de *Opinion Nationale* verklaart onze laatste vrijheid — die van het onderwijs — in staat van beleg. In een woord, niet één zucht zal worden gehoord, niemand zal weten dat eene in het gezigt der Fransche kust levende natie meer of minder spoedig van honger sterft.

Zoo gaat de wereld in het jaar van vooruitgang 1861.

REDEVOERING

VAN DEN

Hoogleeraar Dr. W. H. de Vriese,

laatstelijk door Z. M. den Koning belast geweest met een onderzoek der kultures in Nederlandsch-Indie.

(*Vervolg.*)

Naar Amboina teruggekeerd, bleef ik daar eenige dagen rusten, om mijne zaken en officiële stukken, inmiddels van Batavia aangebragt, te regelen, ten einde daarna de onderzoekingen in de Molukken voort te zetten.

Er is in de laatste jaren veel gesproken over kolonisatie. Een man, wiens vaderlandsliefde en belangstelling in de koloniale zaak, den meest vooringenomene eerbied zou afdwingen, de Heer F. H. van Vlissingen, heeft die ter sprake gebragt. Mannen van groote bekwaamheid en doorzigt hebben hem ter zijde gestaan. Aan die bemoeijing viel, door omstandigheden van den voorsteller onafhankelijk, nog geen gewenscht gevolg ten deel; maar de regering had reeds hare medewerking geschonken, en wat aanvankelijk niet slaagde, kan welligt in het vervolg worden bereikt.

Men is aan dat streven van den Heer van Vlissingen de openbaarmaking verschuldigd van zijne inzigten en die zijner mede-adressanten over dat belangrijk onderwerp; bovendien een zaakrijk verslag van de door den Koning benoemde Staats-Commissie [1], en een geschrift van Jhr. Cornets de Groot van Kraaijenburg, over Europesche Kolonisatie in Nederlandsch Indië [2].

Er zijn er, die aan de mogelijkheid van welslagen van zoodanige pogingen twijfelen. Exploitatie, op kleinere schaal, acht ik overal mogelijk, als men met de inboorlingen weet om te gaan. Hiervan hangt alles af. De moeijelijkheden en het verzet der bevolking bij nieuwe ondernemingen zijn vaak de gevolgen van onze onbekendheid met hare geaardheid, hare taal, van misverstand aan onze, van onverstand aan kinderachtige begrippen aan hare zijde.

Kolonisatie op eene breede schaal, d. i. nederzetting in het groot, moet slagen, als zij wordt gevestigd door goede middelen, maar boveal, wanneer zij van regeringswege wordt gesecondeerd, door militaire bezetting, door een goed justitiewezen, door administratief en civiel beheer, en wanneer zij met Chinezen, de champions van de industrie in den Indischen Archipel, begonnen, later, door toevoeging van Europeanen, uitgebreid wordt.

Met zulke zienswijze achtte ik het wenschelijk, na het kostbare en onvergelijkelijk rijke Ceram, ook het eiland Boeroe te gaan zien.

De dag tot de afreize werd bepaald.

Boeroe is menigmaal bezocht. Door Joh. Leipzig, in 1668, later door Cleerens, Roskott, Goldmann, Weddik, Willer, Z. E. den Gouverneur-Generaal Mr. A. J. Duymaer van Twist. Het is op de données van den Heer Willer, dat men, bij het plan van onzen van Vlissingen, is afgegaan.

Z. M. corvet Pallas, gekommandeerd door den kapitein-luitenant ter-zee H. F. Valentini, in de baai van Ambon gestationneerd, lag gereed tot mijne overbrengst naar gezegd eiland.

Aan den laten avond van 7 Febr. begaven wij ons naar boord, onder anderen, met den ambtenaar van Eybergen, den havenmeester Paulus, den Honorairen Inspecteur I. E. Teysmann, aan wien de regering, op mijn voorstel, had opgedragen, in het belang der katoen-teelt, de Molukken, gelijktijdig met mij, te bezoeken. Het was een van die heerlijk schoone nachten, die men, alleen tusschen de keerkringen, zoo prachtig aantreft. De maan verlichtte de onvergelijkelijk schoone baai en deed den zacht kabbelenden waterspiegel, tot in de verte, haar licht weêrkaatsen en zelfs de tinten van het boschrijk gebergte uitkomen. Tot ver in de binnenbaai waren de oevers verlicht door de vuren van lange rijen kleine visschers-prauwen, nabij de kust geschaard. De stad met haar fort, hare verlichte woningen en daarachter het gebergte, maakten daarbij eene treffende afwisseling. De wind draaide op allerlei manieren; men moest den geheelen nacht brassen en manoeuvreren, en wij waren eerst den volgenden morgen 10 ure in volle zee.

Op 8 Febr. waren wij des avonds te 10 uur, tot op 1 mijl afstands, onder de costelijke kust van Boeroe genaderd en werkten van daar op naar de Kajeli-baai, met kalme zee en weinig stroom, en nadat wij bijna den geheelen dag het eiland hadden in het gezigt gehad, en links Amblaauw, Manipa regts hadden laten liggen.

Op den 9 des morgens werkte de Pallas op, digt onder Boeroe's kust, en te 5 uur in den avond lag deze schoone bodem voor Kajeli ten anker, op 28 vademen.

Deze baai vormt bijna 3/4 van een groot ovaal en is van groot gewigt voor de navigatie. In den Molukschen Archipel is nergens eene betere ankerplaats, vooral ten behoeve van de China-vaarders, die zich in de maanden November, Februarij of Maart, d. i. in den geheelen west-mousson, naar dat gedeelte van de Indische zeeën rigten [1]).

Het openstellen van Kajeli voor de algemeene vaart was een eerste stap voor de ontwikkeling der welvaart van het eiland Boeroe [2]). De schepen gaan alsdan door de Gilolo-passage, Dampierstraat of Pittstraat, en zoo komen zij in de Groote Zuidzee.

Wij debarkeerden op de hoofd-negorij den 10 Febr., hielden dien dag rust en vertrokken den 11 over zee, benoorden Kajeli, naar de mondingen van de groote of Waay-apo-rivier, om aldus de zoo veel besproken en voor kolonisatie aanbevolen Kajeli-vlakte te bereiken.

De strandnegorijen zijn alle op een lagen grond gelegen, en daardoor zeer ongezond. De veelvuldige regens doorweeken en verzadigen den bodem. De riviertjes en beken stagneren en de woningen en Moskeën staan tusschen en digt bij de sago-boomen, die, bij voorkeur, groeijen in den modder. Uit dat miasma, waaraan ook het volk is blootgesteld met de bezetting van 22 man, ontstaan ligt typhus, dysenterie en koorts en een vierde van de bevolking ziet men daardoor gewoonlijk 's jaars bezwijken.

De bevolking bestaat op Kajeli uit zeer arme Alfoeren, Slammen en Christenen. Zij leeft van sago en visch. Men roemt haar als vlijtig, werkzaam, zachtaardig. Ik houde die bevolking voor de meest luije, onreine en liederlijkste, welke ik in den geheelen Archipel gezien heb. De Boeroëzen b. v. reinigen zich nimmer. Vandaar allerlei huidziekten en het gevaar om hen aan te raken. De cijfers van de bevolking zijn geheel uit de lucht gegrepen. De passirs hebben niets te beteekenen. Het rundvee dwaalt rond in het wild. Heeft een equipagie vleesch noodig: men gaat een karbouw schieten en betaalt daarvoor den gestelden prijs van 45 (?) gulden.

Kajoe-poetih olie is de voorname tak van nijverheid. Er worden 's jaars ongeveer 5000 fleschen gefabriceerd, niet door Boeroësche Alfoeren, maar door bewoners van de Sula-eilanden. Ik kocht die olie voor 90 Cts. de flesch. Indien men die te Amsterdam voor *f* 2 kan verkoopen, dan zou er op te winnen zijn, bij betere en minder primitive bereiding.

Laat in den avond van den 11 Februarij kwamen wij, na een zeer vermoeijenden en heeten dag, bij 't oproeijen der rivier, onder het accompagnement van den „gong" en de „tifa", aan op Waai-porron, eene nieuwe negorij, waar de oude Radja van Kajeli eene woning had en ons gastvrij ontving, met dien verstande evenwel, dat wij onze eigen dispense hadden [3]).

Op 12 Febr. had onze eerste excursie plaats naar de vlakte van Banaän. Zij moet met de strandbosschen uitmaken eene oppervlakte van 46000 bouws, bij oogmeting en met een vlugtig oog getaxeerd. In het bezit van de opgave der rigtingen, door den heer Willer genomen, en door althans twee personen vergezeld geweest, die ook hem het geleide hebben gegeven, ben ik zeker dezelfde streken als hij gedaan heeft te hebben bezocht, terwijl ik nog, bovendien, afzonderlijk en alleen met de Heeren Teysmann, Servatius en den Luitenant-burger in onderscheidene rigtingen heb rondgedwaald.

Met Roskott, Goldmann, Teysmann, Servatius, den ouden Radja, Toeanakotta en al mijne togtgenooten ben ik van oordeel geweest en dat ben ik nog, dat men veel te gunstig over dit land heeft geoordeeld. De boschachtige streken toch, zijn niet vrij van den invloed van de Waai-apo-rivier, hoewel zij anders vruchtbaar zijn en bij bedijking of inpoldering, voor padi-kultuur geschikt.

Dáár, waar de Heer Willer koffij wil teelen en noten en indigo en kakao en suiker en wat al niet meer, vond ik Kajoe-poetih en quartz-zand, zelfs geen grasspiertje tusschen de eerste. Ik herinner mij dat de Heer Teysmann op zekeren dag wilde botaniseren. Ik verzelde hem, maar wij zagen niets dan zand en Kajoe-poetih. Dat quartz een nutteloos bestanddeel is voor den bodem bij elke kultuur, zal wel geen bewijs behoeven.

Ik heb hieruit afgeleid, dat onze landgenooten zich aan teleurstelling en misrekening zullen blootstellen, bij eene exploitatie van Boeroe; dat het noodig is, alvorens zoodanige plannen te willen gaan verwezenlijken, een locaal onderzoek te doen of te herhalen en niet onbepaald af te gaan op uitspraken van enkelen of weinigen. Deze mijne bevinding staat opgeschreven in het rapport over Boeroe, door mij aan de Regering ingediend. Dit eiland kan, op vele andere wijzen, welligt, der industrie bevorderlijk zijn b. v. door zijnen mineralen vrijdom, dien wij tot nog toe wel gissen kunnen, maar niet kennen; echter is er, tot dusverre, geen grond om aan te nemen, dat landbouw-ondernemingen dáár zijn aan te raden. Dit is nu het voorname punt, van hetwelk ik mij op Boeroe heb trachten te vergewissen. Maar er zijn er bovendien een aantal andere, waarover ik mijne aanteekeningen der Regering heb aangeboden. Na eenige dagen toevens op dit eiland, zijn wij naar Ambon teruggekeerd en ben ik op 5 Maart van daar vertrokken per mailboot naar de residentie Ternate.

Deze reize is, in meerdere opzigten, merkwaardig. Nadat men namelijk Boeroe is voorbijgestoomd, ziet men eene reeks van pieken, die veelal onbewoond zijn en geringe strandvlakten bezitten; maar waaronder er van groot belang zouden zijn, indien zij konden geëxploiteerd worden en goede bevolkingen hadden.

De Obi-eilanden b. v., die wij, op 6 Maart, regts hadden, zijn hooget gewigtig, maar roovernesten. Achtereenvolgens zagen wij Batjan, de Guaricha's eilanden, Makian (de bakermat van den nagel,) Moti, het Pottebakkers-Eiland, Tidore, Noorwegen (Swangie) en kwamen 's avonds aan op Ternate, waar de Resident C. Bosch mij gastvrij ontving.

De kennis van die eilanden laat veel te wenschen over.

Ik zal bij geen van deze eilanden nu stilstaan. Ternate is een der vruchtbaarste landen van den Archipel. Maar er is nauwelijks eenige landbouw. Het tweeslachtige bestuur, Europeesch en dat van den Sultan, zelfs op de hoofdplaats van Ternate, is alles verlammend, terwijl aardbevingen het bijna tot eene ruïne hebben veranderd en men nog slechts de sporen van voormalige grootheid aantreft.

Met den Resident van Ternate en een der Ternataansche Vorsten heb ik Tidore bezocht en een groot deel van noordelijk Halmaheira onderzocht. Dit laatste land behoorde de plaats te zijn èn voor de vestiging van het gewestelijk Bestuur èn voor eene bezetting. Hier zijn goede en veilige reeden en de kostbaarste en meest uitgestrekte vlakten voor kulturen geschikt, terwijl de koffij en boomwol op de vruchtbare berghellingen zouden groeijen.

Met Z. M. stoomer Etna, gekommandeerd door den Kapitein-Luitenant J. Vos, is de reize van Ternate op 9 April voortgezet naar het eiland Batjan. De heusche behandeling van dien hoofd-officier en van zijn état-major, even als die van den Heer Valentini en het zijne op de „Pallas", vervullen mij steeds met dankbaarheid.

Op Batjan hebben wij ons gevestigd in het Compagnie's huis en veel hulp gehad van den ouden Sultan. Het eiland levert steenkolen op en goud, eene menigte houtsoorten en er zijn veel uitgebreide vlakten voor kultuur geschikt. Maar er schijnt eene geringe bevolking te zijn.

Een van de grootste en merkwaardigste eilanden van den Oost-Indischen Archipel is ongetwijfeld Celebes. Aan zijn zuidelijke punt ligt Macassar, als hoofdplaats van een Gouvernement en eene der voornaamste handelplaatsen van het Oosten. Het rijk van Boni was, in de laatste jaren, in verzet tegen het Nederlandsche gezag, doch, voor het overige is dat uitgestrekte land ons onbekend, en mogt er bevolking zijn, dan kan men met grond aannemen, dat zij in eenen zeer primitieven toestand verkeert.

Maar hiermede en met de overige ten oosten liggende eilanden maakt het noordelijkste gedeelte een contrast, dat zoo treffend is, dat men bij de kennismaking met dat land van zijne verbazing ter nauwernood kan bekomen. Het is de Minahassa van Menado, waarvan het bezoek een' onzer Staatslieden, in die mate, met bewondering heeft vervuld, dat hij, bij eene openlijke gelegenheid, heeft verklaard, het verblijf aldaar tot de gelukkigste tijdperken van zijn leven te rekenen. Gaarne en ten volle vereenig ik mij met die uitspraak, nadat ik twee maanden in dat onvergelijkelijk schoone land doorgebragt en het geheel en al gezien heb.

Wij ankerden met de *Etna* voor Kema, want de baai van Menado is voor de schepen gevaarlijk. Nauwelijks heeft men voet aan wal gezet, of men is getroffen door het verschil tusschen de Molukken, en dit schoone land, waar alles beschaving ademt en over dien uithoek, men zou bijna zeggen, aan het eind der aarde. Zagen wij, tot dus verre, bijna altijd woestenijen, hier zijn de schoonste wegen, zooals de beste gedeelten van den Archipel die niet beter aanbieden. Elders armoedige woningen, b. v. bij de Tomoriërs op Batjan, hier fraaije en hechte woningen, wel gebouwd voor de gezondheid der bewoners, staande op palen en waar het zwart ebbenhout niet aan gespaard is. Ginds onreinheid om de woningen, hier de schoonste erven omheind met rozenstruiken, bloemhee-ters, boomen met bont gebladerte en daar binnen koffij- en kakaoboomen prachtiger, dan de Indische landen die ergens aanbieden. Dáár in de meest wilde en vruchtbare natuur, als Ceram, Boeroe, de Ternataansche landen, niets dan armoede, soms onder den vorm van grootheid en magt (Tidore), hier niets dan welvaart in de bebouwde streken. Loopt op de overige eilanden de Alfoer naakt, hier is de bevolking betamelijk en zindelijk gekleed. Is dáár gemis aan kultuur van den grond en nauwelijks een ander werktuig bekend dan de patjol, hier heeft de landbouw reeds belangrijke vorderingen gemaakt en werden zelfs de beste en Noord-Amerikaansche werktuigen ingevoerd. Ginds geen schijn van industrie, hier timmerlieden schrijnwerkers, smeden, wagenmakers, metselaars van den besten stempel en in een groot aantal. In onze Hofstad zouden de werkstukken van de Alfoersche *ébénistes* niet misplaatst zijn. De transport-middelen voor de Gouvernements-produkten zijn nergens zoo goed, als in de Minahassa. Behalve eene, in andere opzigten, veel meer doelmatige inrigting, hebben de karren ijzeren assen. Elders geen veestapel, geen runderen, geen paarden, dus geen mestvaalt; hier rijk lom van vee er, bij doelmatige opvolging van hetgeen werd voorgesteld, te wachten groote verbetering van het paardenras. Op Java aanbesteding van de transporten met gebrekkige uitvoering, die ten nadeele loopt van het produkt, hier vervoer door elken Menadorees, die een kar en trekbeesten kan bekomen en van daar weder groote bevordering van de veeteelt en den veestapel. Deze werd, voor eenige jaren, toen men in het transport van alle Gouvernements-kulturen een eenvormig beheer wilde invoeren, b. v. door draagpaarden, bedreigd met vernietiging, maar de edele, de scherp innige, de onvergelijkelijk werkzame Janssen heeft dit weten tegen te houden.

Dáár, waar de Minahassa wordt bewoond, is zij letterlijk een tuin. Elke negorij heeft haar schoolgebouw, hare kerk, hare onderwijzers en leeraars, de laatsten dikwerf in één persoon vereenigd. De leerlingen zijn eenvoudig, maar zindelijk gekleed; de scholen zijn luchtige en gezonde localen; honderden kinderen van de beide seksen bezoeken die; zij gaven doorgaans blijken van vorderingen in schrijven, lezen, rekenen, aardrijkskunde, bijbelsche geschiedenis en den zang met stemmen, waarbij de melodiën van onze nationale liederen niet werden vergeten. Dit onderwijs en de dienst in de kerken heeft plaats in de Maleische taal, maar er is ernstig sprake om de Hollandsche in te voeren. Dit begeeren zelfs en vooral de Hoekoms. Er is niet dat slaafsche ontzag voor meerderen dat zich op Java openbaart, onder anderen, door neêrhurken, maar een betamelijk eerbied, zoowel voor de hoofden als voor het Gewestelijk bestuur. Mijne reize door de Minahassa van 2 maanden, met den hoogst verdienstelijken Resident

---

[1]) Ingesteld bij 's Konings Besluit dd. 16 Junij 1857. no. 90.

[2]) Uitg. te Amsterdam, 1858 Dit gedeelte van dit boek acht ik voortreffelijk te zijn. Het eerste gedeelte heet: *Het eiland Boeroe, zijn exploitatie en Halvoersche Instellingen door* T. J. Willer. Daarover zal mijne zienswijze hieronder duidelijk worden.

[1]) De Ministers J. J. Rochussen en Ch. F. Pahud hebben dit, in dien zin, ook ingezien. De eerstgenoemde Staatsman schreef hieromtrent het volgende: „Dit is een punt, hetwelk voor den groothandel tusschen „'t hins en Manilla met Australie, Europa en Amerika, uitnemend ge„legen is en een en ander oplevert, wat de schepen behoeven om zich „voor hunne reize te voorzien." (Zie *Toelichting en verdediging van eenige daden van zijn bestuur*)

[2]) Jhr. Cornets de Groot t. a. pl. bl. 380.

[3]) Van de equipage van de Pallas waren met ons Jhr. C. C. Six, de Heer A. J. Wilkens, Luitenants 2de klasse, en de officier van gezondheid de Heer Meyboom; de Luitenant-burger van Kajeli Zadrach Toeanakotta, een inlandsch kind, en de oudste in jaren volgende op den Radja van Kajeli.

Osscher, heeft er mij het bewijs van gegeven.

Waarin is nu de reden te vinden, van eene orde van zaken, waarvan men in onze kolonie, voor het overige, te vergeefs de weêrga zou zoeken?

Zij is, als ik mij niet bedrieg, in de doeltreffende maatregelen van het Gouvernement te zoeken, maar bovenal in de Evangelische missie.

Het is geene overdrijving, als men beweert, dat de ontwikkeling en vorderingen in stoffelijke welvaart ontstaan is van de koffijteelt in de Minahassa, terwijl die welvaart op en neêr is gegaan, tegelijk met de phases in die kultuur zelve.

Deze kultuur dagteekent niet van den nieuweren tijd, maar van 1796 [1]). In 1817, na de overname van de Engelschen, was de kultuur op vele plaatsen uitgebreid en in 1822 werden door ons Hoog Bestuur de maatregelen genomen tot uitbreiding, omdat het bleek, dat de gronden zoo voortreffelijk waren.

De reize van den Gouverneur-Generaal Van de Cappellen had op de Minahassa eenen gunstigen invloed. De administratieve organisatie en het civiel beheer van dat gewest dagteekenen van dat tijdstip (1824).

De koffij-kultuur was, even als de handel, nu eens vrij, dan weder onder het Gouvernement.

Door den Commissaris-Generaal Du Bus werd het monopolie opgeheven; de maatregel werkte ongunstig voor de bevolking. Hare achteloosheid, luiheid en vadsigheid deden de kultuur teruggaan. Een inlander plant geen koffij, wat meer is, geen padi, als hij er niet toe wordt aangezet. Hij laat de vruchten liever verrotten aan de boomen, eer hij die zal plukken. Chinezen en Manillarezen trokken profijt van hetgeen nog werd geproduceerd en het goedkoop inruilen van koffij tegen slechte lijnwaden was een dubbele diefstal en bedrog, gepleegd tegen de eenvoudige en onnadenkende bewoners dezer streken. De inlander verarmde en in het vruchtbaarste land en op den rijksten bodem van den Archipel ging eene kultuur totaal te gronde, die weinige jaren vroeger gebloeid had.

Het kultuurstelsel bragt daarin een gunstigen ommekeer voor de bevolking, de hoofden, het Gouvernement. In 1832 werd bij besluit bepaald, dat de levering voortaan moest plaats hebben aan het Bestuur.

Aangenomen dat de koffij den Menadorees wordt betaald tegen *f* 10 den pikol en de gemiddelde opbrengst is 25000 pikols, dan geniet de bevolking, die, onder de maatregelen van den Commissaris Du Bus, verarmde, nu ± *f* 250,000, behalve de directe en indirecte voordeelen van het transport.

Ik heb de geheele economie van de koffij-teelt met den ganschen toestand van alle takken van den landbouw, benevens de kostbare houtsoorten in Menado, tot in de minste bijzonderheden, nagegaan. Ik heb alle tuinen bezocht. Het is W. I. bereiding. De koffij wedijvert met de Ceylonesche, wat de marktwaarde aangaat, en is, mijns bedunkens, de schoonste die ergens wordt voortgebragt. Menado levert uitmuntende kakao, noten, coffo, en een tal van andere produkten, die den inboorling voedsel verschaffen, zoo als b. v. maïs, rijst en boonen, de laatste worden bovendien uitgevoerd, vooral voor de equipagiën van 's lands oorlogsbodems. Het is bekend dat de zaden van peulvruchten ook stikstofhoudende bestanddeelen hebben en men deze dus, wat het voedend vermogen aangaat, kan brengen in de categorie van de beste cerealiën. De teelt van de padi op natte velden wordt zeer aangemoedigd, doch gaat maar langzaam vooruit. Het teelen van padi op de bergen heeft het nadeel van „leboiseren," hetgeen ook dáár is af te raden, waar een zoo groote rijkdom aan hout is, als in de Minahassa.

Ik geloof dat men zal toestemmen, dat de stoffelijke en physieke toestand van een volk en van een bijzonder persoon zijne zedelijke ontwikkeling beheerscht, en zijne vatbaarheid voor hoogere gewaarwordingen òf verhoogt òf, bij hare onvolkomenheid, in den weg staat. Armoede en lediggang zijn bronnen van groote ellende. Maar sedert deze heeft opgehouden, hebben die hoogere beginselen in ruimere mate wortel geschoten. Het tijdvak van 1832-1856 en later, was daartoe bijzonder gunstig. De zendelingen van het Nederlandsche Genootschap hebben er groot nut gedaan onder de Heidensche bevolking der Minahassa, onder de bescherming van den Gouverneur Mr. P. Merkus. De namen van J. F. Riedel en J. G. Schwarz zijn, als die van de hervormers der Alfoersche bevolking van de Minahassa en als grondleggers der Godsdienst van „Geloof, Hoop en Liefde," in die gewesten onvergetelijk. De zachtzinnige geaardheid der Heidensche bevolking, hare neiging voor het Christendom, het gevaar waarin zij verkeerde om tot den alles doodenden Islam over te gaan, deze waren vooral de redenen, die ons Genootschap deden besluiten beide deze mannen voor die gewigtige taak te bestemmen. De toeneming en uitbreiding, welke van die heilige zaak schier bij den dag wordt opgemerkt, bij den voortgezetten arbeid van meerdere ijverige, bekwame en waarlijk vrome zendelingen, — de omstandigheid, dat, van eene bevolking van 100,000 Alfoeren, er reeds 60,000 tot het Christendom zijn overgegaan, kan genoeg tot bewijs strekken, dat hier een werk is gesticht, dat althans niet van eene voorbijgaande natuur is; het kan een voorbeeld zijn tot waarschuwing, tot navolging voor de belangen van de heidensche bevolkingen in onzen Archipel en in alle deelen der wereld, waar Godsdienst en beschaving moeten worden voortgeplant [2]).

Ik moet, M. H.! ten einde uwen tijd en mijne beperkte krachten te sparen, voorbijgaan om te spreken over Borneo en Sumatra, van welke landen het bezoek mijn overzigt over den Indischen Archipel heeft aangevuld, op eene wijze, welke mij onschatbaar is geworden. Welligt zal het mij geoorloofd zijn u daarover later te onderhouden.

(*Wordt vervolgd.*)

[1]) Dit is mij gebleken door eene verklaring, mij te Romboking vertoond, afgegeven door den Oud-Gouverneur der Molukken De Seriére aan een inlander, wiens nakomelingen nog in het bezit van dien tuin zijn.

[2]) Men zie: *Het Nederl. Zendeling-Genootschap in zijnen aard, zijne inrigting en zijne werkzaamheden*, in den *Evangelischen Volks-almanak*, 1857. De uitmuntende *Reize door den Indischen Archipel, in het belang der Evang. zending, door* L. J. van Rhyn, Rotterdam 1851. — H. Hiebink, *het Zendelinghuis van het Nederlandsche Zendeling-Genootschap*, in 1855. *Verslagen van den staat en de werkzaamheden van het Nederl. Z.-G.* 1848-1851. *Mededeelingen van wege het Nederl. Z.-G. uitgegeven door Bestuurders van dat Genootschap*, Jaarg. I—IV. 1857—1830

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.	*Vlag.*	*Naam van het Schip*	*den Gezagvoerder.*	*Grootte van 't schip in Lasten*	*van waar gekomen.*	*wanneer gezeild.*	*welke plaats aangedaan.*	*werwaarts bestemd.*	*Agenten.*
Jan. 29	Ned. Ind.	Maijmoon.	Sech Om. b. Abd. Bag.	169	Samarang.	24 Jan.	geen.	Soerabaija.	Gezagvoerder.
„ —	„ „	Hacht Mastora.	Said Moh. b A. Alh.	185	Banjerm.	16 „	„	„	Said Aloewie Alhabasij.
„ —	„ „	Fathal Hair.	Sech „ b. Oemb. Bah.	280½	Grissee.	26 „	„	„	Gezagvoerders.
„ —	„ „	Saijan Maskoer.	Mohamat Arip.	128	Banjerm.	20 „	„	„	„
„ —	Nederl.	Helmers.	A. Messen.	106	Samarang.	23 „	„	„	Mc. Lennan & Co.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.	*Vlag.*		*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar*
Jan. 29	Nederl. Ind.	St.	Padang.	A. Guijot.	Batavia via Samarang.
„ —	Nederlandsche	Bark	Johanna.	A. Tholen.	Grissee.
„ —	Nederl. Ind.	St.	Banda.	J. van Zandwijk.	Batavia.
„ —	Spaansche oorlog	„	Patino.	Komm. D. Victor P. Bustelle.	Koerstell. om de Oost.

In lading en ter reede liggende Schepen te Soerabaya.

VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	LASTEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Z. M.	Korvet	June.	.....	Kapt. t/z J. J. v. d. Moore.	Wachtschip.	———
„	Stooms.	Soembing.	.....	Luit. t/z J. C. Oudraat	——	———
„	„	Suriname.	.....	„ „ Abresch.	——	———
Gouvernements	Stoomer	Hertog Bernhard.	.....	Stolte.	——	———
Ned. Ind.	Stooms.	Kraton.	28	J. Martens.	Probolingo.	W. Cores de Vries.
Nederlandsche	„	Argonaut.	205	R. M. Donema.	Amsterdam.	Fraser Eaton & Co.
Engelsche	Schoen.	Scotch Lassie.	61	Kennedy.	Balie.	Hill Brookman & Co.
Nederlandsche	Bark	Koning Willem II.	383	G. van Eyk Menkman.	Nederland.	B. Kopersmit & Co.
„	„	Nicolaas Witsen.	235	D. de Roever.	In Reparatie.	„ „ „ „
„	„	Aegidia & Pauline.	395	P. P. Hoogland.	Batavia.	„ „ „ „
„	Schip	Maria Henriette.	320	J. Winter.	„	„ „ „ „
„	Stoomb.	Palembang Packet.	88	Scheel.	In Reparatie.	Mathieu Ebbs Roys & Co.
„	Schip	Susanne.	507	E. Vonck.	Batavia.	„ „ „ „ „
„	„	Twee Gezusters.	293	Bergmans.	Nederland.	„ „ „ „ „
„	Bark	Fop Smit.	383	W. Leversteijn.	„	„ „ „ „ „
„	„	Patriarch Sambiri.	384	G. G. Lion.	Onbepaald.	Schimmelpenninck & Co.
„	Brik	Louise Roeloffine.	132	J. A. Sijbrandij.	Amsterdam.	„ „ „
„	Bark	Magdalena.	199	J. Kooij.	Nederland.	„ „ „
„	„	Pauline.	412	B. J. Post.	Batavia.	„ „ „
Ned. Ind.	„	Sirius.	218	Wagner.	In Reparatie.	Mc Lennan & Co.
Nederlandsche	„	Kinderdijk.	359	D. Zwanenburg.	Batavia.	„ „ „ „
„	„	Herman.	193	C. D. Popken.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	„	Maria Elise.	398	Th. Schut.	„	P. Kervel & Co.
„	„	Nicot.	232	J. Amess.	Batavia.	„ „ „ „
„	„	Anthonia Petronella.	375	A. Vorendijk.	Nederland.	J. F. van Leeuwen & Co.
„	„	d'Elmina.	378	Horner.	——	„ „ „ „ „ „
Ned. Ind.	„	Josephine.	319	A. Kuipers.	Batavia.	Adam & Co.
Engelsche	„	Tooluka Sawdon.	175	H. J. Pratto.	Golf v. Persie.	———
Ned. Ind.	Schip	Alosmanie.	326	Sech Abd. Rachm. Basaid.	——	———
„ „	Brik	Henriette.	113	G. J. Gerrits.	Tjilatjap.	Tan Bindjang.
Engelsche	Bark	Launceston.	163½	H. Haijes.	Batavia.	———
Ned. Ind.	„	Fathol Manan.	131	Sech Said Alkatna.	——	———
„ „	„	Abbool Hassim.	198	Said Hass. b. Alie Segaf.	——	———
„ „	„	Fathool Madjiet.	213	Sech Salim Bahasoan.	——	———
„ „	„	Joedol Barie.	124	Hadjie Moh. Taha.	——	———
„ „	„	Madina.	190	Hadjie Moht. Said.	——	———
„ „	„	Tjien Sing.	178	Kwee Soe Yang.	——	———
„ „	„	Camba Torida.	207	Said Abd. Asafie.	Molukkos.	Hill Brookman & Co.
„ „	Brik	Alida Maria.	85	C. N. van der Beek.	„	„ „ „ „
„ „	„	Alrachmanie.	.....	Hadjie Moh. Hassan.	——	———
„ „	Schoen.	Komeij.	58	Said Mooksin Alhabasij.	——	———
„ „	„	Hing Thaij.	25	Bakar.	Balie.	———
„ „	„	Bientang Tjaigoan.	89	Ong Kang Han.	——	———
„ „	„	Soöot Diem.	20	Daeng Matenga.	——	———
„ „	„	Anna Margaretha.	.....	Said Ibrah b. Achm. Sree.	——	———
„ „	„	Ing Hien.	17	Kwee Liem Hong.	——	———
„ „	„	Alosmanie thans Yoesseria.	.....	....	——	———
„ „	„	Hing Goan.	.....	Lin Woos.	——	———
„ „	„	Ateat Toolbarie.	.....	Said Segaf bin Segaf.	——	———
„ „	Kotter	Tedok.	14	Wongso.	——	———
„ „	„	Little Tot.	12	Katjoong.	Pasoeroeon.	———
„ „	Bark	Gouverneur Schaap.	110	Mohamat.	Grissee.	Gezagvoerders.
„ „	„	Arief Banjermaas.	88½	Moht. Arip.	Banjermassing.	„
„ „	„	Anis Balgair.	194	Sech Salman bin Achmat bin Soenkal.	Samarang.	„
Balische	„	Djainoer.	116	Samaila.	Balie.	———

Aan- en Uitvoer te Soerabaija van den 29sten Januarij 1862.

AANVOER.

Van Nederland per het Ned. schip *Louise Roeloffine*, gezagv. J. A SIJBRANDIJ.

55 kn. manufacturen, 1 kt. vruchten, B. J. VAN ECK & Co.

1 kt. boeken, 3 kn. ijzer, 2 penplaten, 2 gesmede platen, 8 schroefbouten, 2 kruisen gegoten ijzer, 1 kt. zilverwerk, 150 hammen, 10 kn. madera, 14 kn. provisien, 117 kn. manufacturen, SCHIMMELPENNINCK & Co.

13 kn. koopwaren, KARTHAUS & MELCHERS.

100 kn. wijn, 1 kt. diverse, GEBR. VAN DELDEN.

1 kn. koopwaren, E. TEN BRINCK & Co.

50 kn. manufacturen, HILL BROEKMAN & Co.

10 kn. manufacturen, J. F. VAN LEEUWEN & Co.

1 kt. zilverwerk, Mr. FIVEZ.

10 kn. glas en aardewerk, 1 kt. speelkaarten, 1 kt. leijen en griffels, GEBR. GIMBERG & Co.

2 kn. papier, LE ROY & Co.

70 vn. boter, 1 kt. likeur, C. VAN RAALTEN.

93 kn. manufacturen, ARNOLD en ZONEN.

221 kn. manufacturen, 131 kn. aardewerk. B. VAN LEEUWEN & Co.

3 kn. rijtuigen, 4 kn. koperbladen, 15 coll. ijzerwerk, 8 vn. spijkers, 250/4 kn. muscadel rozijn, 2 kn. manufacturen, ORDER.

Van Nederland per het Nederl. schip *Herman*, gezagv. C. D. POPKEN.

60 kn. madapollams, 400 coll. zeep, 6 kn. dimities, 50 kn. wijn, 1 kt. calotten, 4 kn. kramerijen, 150 tobben staal, 204 vt. boter, 2 kn. kouzen, 118 kn. manufacturen, 50 manden seltserwater, 60 kelders lijnolie, 10 kn. bessensap, 54 coll. provisien, 210 coll. verfwaren, MC. LENNAN & Co.

13 kn. manufacturen E. TEN BRINCK & Co.

495 platen, 190 staven, en 2 bossen ijzer, J. BAIJER.

8 manden glas en aardewerk, BELDER.

1 kt. diverse, BENTHEIM VAN DEN BERG.

2 kn. wijn, A. VAN DER LEEUW.

3 kn. gedr. katoen, 25 bn. drills, 5 bn. manufacturen, B. KOPERSMIT & Co.

14 kn. koopwaren, 100 vs. boter, 1 vt. haring, J. F. VAN LEEUWEN & Co.

2 kn, W. S. CRAMER.

1 kt. ANEMAET & Co.

225 kn. wijn, 25 bn. poetskatoen, 66 coll. provisien en dranken, 500 kelders genever, GEBR. VAN DELDEN.

1 kt. koopwaren, J. HAGEMAN.

1 kt. zijdestoffen, 10 vs. boter, D. MAURITS MARTENS.

2 kn. modewaren, 8 kn. kramerijen, F. KIEL.

2 kn., 162 kn. manufacturen, 150 kn. en 6/4 kn. wijn, 1 kt. vleesch 6/4 pp. wijn, SCHIMMELPENNINCK & Co.

1 kt. speelgoed, 50 bn. koopwaren, HILL BROEKMAN & Co.

3 kn. lantaarns, 16 coll. provisien, HAMELBURG.

1 kt. reukwerk, 10 kn. sardines, S. M. POLAK.

16 kn. diverse, B. J. VAN ECK & Co.

1 pk. J. VAN BOSTRAETEN.

25 vs. boter, 1 kt. vleesch, I. W. VAN DER ZWAAN.

1 kt. kramerijen, GEBRS. GIMBERG & Co.

6 pk. touwwerk, 1 kt. glazen, S. KLAARMOND.

50 bn. roodgaren, 7 kn. manufacturen, ARNOLD & ZONEN.

3756 coll. diverse, FACTORIJ.

20 bn. manufacturen, 7 ijzeren tabakpersen, FRASER EATON & Co.

10 kn. bier, 18 kn. koopwaren, 18 kn. pastijwerk, 20 kn. provisien ADAM & Co.

6 ks, G. C. BOSCH REITZ.

100 hammen, GEZAGVOERDER.

301 vt. boter, 100 coll. provisien en dranken, 8 kn. diverse, 8 kn. roodgaren, 45 kn. manufacturen, ORDER.

Marktprijzen.

SUIKER No. 16 per picol *f* 15 @ *f* 15½.—
ARAK per legger *f* 45.—
ROTTING per picols. *f* 8 @ *f* 9.—
WISSELKOERS 100 à 100½ % @ pari.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ LE ROY & CO TE SOERABAYA.